

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ μέχρι σήμερον ἀκολουθουμένη νομισματικὴ πολιτικὴ ὡς καὶ διάφοροι σχετικαὶ προτάσεις ἐκκινοῦν ἀπὸ **Χρυσὴ Λίρα καὶ νομισματικὴ κυκλοφορία.** τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αἱ εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ περιερχόμεναι χρυσαῖ λίραι δὲν ἀποτελοῦν οὐσιαστικῶς μέσα πληρωμῶν ἀλλ' ἀπλῶς μέσα διαφυλάξεως πλούτου. Τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται ἀνταποκρινόμενον πλήρως εἰς τὰ πράγματα. Ἀντιθέτως ἡ ἐξέλιξις ἐν τῷ ρόλῳ τὸν ὁποῖον παίζουν αἱ χρυσαῖ λίραι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας φαίνεται ὀδηγοῦσα εἰς εὐρυτέραν κυκλοφορίαν τῶν ὡς μέσων πληρωμῶν. Μία τοιαύτη ὅμως ἐξέλιξις—ἐξηγουμένη ἐκ τῆς συνεχοῦς ἀυξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ χρυσῶν νομισμάτων, τῆς συγκρατήσεως, παρὰ τὴν ὑψωσιν τῶν τιμῶν, σχεδὸν ἀμεταβλήτου τῆς ποσότητος τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ δραχμῶν καὶ τῆς ἐπίτινας μῆνας πτωτικῆς μᾶλλον ἢ ὑψωτικῆς τάσεως τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας—κατ' ἀνάγκην ὀδηγεῖ εἰς διάφορον ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πολιτικῆς πωλήσεως χρυσῶν λιρῶν καὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ arbitrage χρυσῶν νομισμάτων—συναλλάγματος.

Διότι ἡ τοιαύτη πολιτικὴ καὶ αἱ ἀπόψεις περὶ τῆς κατὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον τρόπον διοχετεύσεως τοῦ λαθραίως εἰσρέοντος συναλλάγματος ἐβασίσθησαν εἰς τὴν ἀποψιν ὅτι ὁ περιερχόμενος εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ χρυσός, ἐκπληρῶν ἀπλῶς τὸν ρόλον τοῦ ἀποθέματος ἀγοραστικῆς δυνάμεως, παραμένει ἐν ἀδρανείᾳ μὴ

ἐμφανιζόμενος ὡς ἐγχρήματος ζήτησις εἰς τὴν ἀγοράν.

Ἐὰν ὅμως βαθμιαίως καὶ εἰς ὀλιγὰς εὐρυτέραν ἔκτασιν συμβαίνει τὸ ἀντίθετον εἶναι λίαν ἀμφίβολον κατὰ πόσον ἡ πώλησις χρυσῶν λιρῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιπληθωρικὸν μέσον μονίμου ἐνεργείας. Βεβαίως εἰς τὰς περιόδους ὅπου ἡ τιμὴ τῶν τείνει νὰ ἀνέλθῃ καὶ ἡ ὑπερζήτησις αὐτῶν μαρτυρεῖ φυγὴν πρὸ τῆς δραχμῆς εἶναι ἀσφαλές ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τῶν εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ δραχμῶν διὰ χρυσῶν λιρῶν σημαίνει ὑποκατάστασιν μέσων πληρωμῶν μικροτέρας ταχύτητος κυκλοφορίας εἰς μέσα πληρωμῶν μεγαλυτέρας ταχύτητος κυκλοφορίας. Πλὴν ὅμως δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν νὰ ὑπολογίζη τις, ὡς ὑπὸ πολλῶν ὑπεστηρίχθη, ὅτι ἡ ἀναπλήρωσις τῶν δραχμῶν διὰ χρυσῶν λιρῶν μέσῳ τῆς πολιτικῆς τῆς πωλήσεως χρυσῶν λιρῶν ὀδηγεῖ εἰς μείωσιν τοῦ ὄγκου τῶν μέσων πληρωμῶν ἢ εἰς ἀνάλογον μείωσιν τοῦ ΜΧV. Καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ γίνεταί λόγος περὶ σταθερότητος τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ὅταν διατηρεῖται μὲν ἀμετάβλητος ὁ ὄγκος τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ δραχμῶν αὐξάνει ὅμως τὸ εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ ἀπόθεμα χρυσῶν νομισμάτων.

Ἡ συνεχὴς ἐξ ἄλλου, λόγῳ τοῦ ἐπικέρδους τῆς ἐξαγωγῆς συναλλάγματος καὶ εἰσαγωγῆς δι' αὐτοῦ χρυσῶν νομισμάτων, εἰσορῆ εἰς τὴν χώραν χρυσῶν νομισμάτων—καὶ εἰς περιόδους ἔτι μὴ ὑπερζήτησεως χρυσῶν λιρῶν ἀλλὰ τάσεως πτώσεως

τῆς τιμῆς τῶν—μοιραίως ὀδηγεῖ εἰς αὐξήσιν τῆς εἰς χεῖρας τοῦ κοινοῦ ποσότητος χρυσῶν νομισμάτων ὑπὲρ τὸ μέτρον τῆς προτιμήσεως εἰς χρυσὸν ρευστότητος, πέραν δηλαδή τῆς τάσεως σχηματισμοῦ ἀποθέματος ἀγοραστικῆς δυνάμεως εἰς χρυσὸν (δοθέντος μάλιστα ὅτι ἢ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐξήσις τῶν ἀτομικῶν ἀποθεμάτων χρυσοῦ πιθανῶς νὰ ἔχη πλέον ὀδηγήσῃ εἰς κορεσμὸν εἰς πολλὰς περιπτώσεις τῆς ἀνάγκης δημιουργίας μὴ ἀποφέροντος εἰσόδημα ἀποθέματος ἀσφαλείας ἀποθησαυριζομένου καὶ ἀπονεκρουμένου ὡς ἀγοραστικὴ δύναμις).

Ἐὰν τὰ ἐμβάσματα συναλλάγματος, τὰ σήμερον δισρρέοντα εἰς τὴν λαθραῖαν ἀγορὰν, περιήρχοντο εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις θὰ τὰ ἐπανεπώλει δι' εἰσαγωγᾶς, δὲν θὰ συνεπήγοντο, ὡς γνωστὸν, αὐξήσιν τῶν κυκλοφορούντων μέσων πληρωμῶν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ταῦτα κατὰ σημαντικὸν μέρος χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἐκ γειτονικῶν χωρῶν εἰσαγωγὴν χρυσῶν νομισμάτων εἶναι προφανές ὅτι ὀδηγοῦν εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν μέσων πληρωμῶν, ἔστω καὶ ἐὰν τὸ εἶδος τῶν προστιθεμένων μέσων πληρωμῶν παρουσιάζει μικρότεραν μέσην ταχύτητα κυκλοφορίας.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ ἔθισμός τοῦ κοινοῦ εἰς τὸν χρυσὸν καὶ ἡ ἀδυναμία ἐλέγχου τῶν τιμῶν, τῆς καταναλώσεως καὶ τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων ἐδημιούργησαν πολυπλοκώτερα προβλήματα ἀφ' ὅ,τι τις ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει.

Μεγάλη σύγχυσις ἐπικρατεῖ εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ τὰ οἰκονομικὰ ἀσχολουμένων κύκλων καὶ δὴ τελευταίως

Ἡ ἀποταμίευσις εἰς τὴν μεταπολεμικὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

ὅσον ἀφορᾷ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη καὶ

ιδίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1946 συντελουμένης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἀποταμιεύσεως. Συγκεκριμένως ἀπὸ πολλοὺς θεωρεῖται ἢ κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον συντελεσθεῖσα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἀποθησαύρισις χρυσῶν νομισμάτων ὡς ἀποταμίευσις ὑπὲρ τὴν κοινωνικοοικονομικὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου καὶ καταβάλλεται μάλιστα καὶ προσπάθεια νὰ προσδιορισθῇ τὸ μέγεθος τῆς τελευταίας ταύτης ἐπὶ τῇ βάσει ἐνδείξεων σχετικῶν πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος πωληθέντα ἢ καὶ ἄλλως πῶς εἰσρεύσαντα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀγορὰν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην χρυσᾶ νομίσματα.

Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἢ ὡς ἄνω σύγχυσις ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὴν μὴ ἀποσαφήνισιν τῆς βασικῆς διαφορᾶς ἢ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ ἀποταμιεύσεως ὑπὸ τὴν ἰδιωτικοοικονομικὴν καὶ ἀποταμιεύσεως ὑπὸ τὴν κοινωνικοοικονομικὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου. Διότι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὅταν συντελεῖται εἰς τὴν οἰκονομίαν ἀποθησαύρισις χρυσῶν ἢ καὶ χαρτίνων νομισμάτων ἢ ἀποθησαύρισις αὕτη θεωρουμένη ἀπὸ ἰδιωτικοοικονομικῆς ἀπόψεως (δηλ. ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἐνεργούντων ταύτην ἀτόμων) ἀποτελεῖ ἀποταμίευσιν. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα προκειμένου περὶ τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας θεωρουμένης ὡς συνόλου. Ἐὰν μέρος τι τοῦ κοινωνικοῦ εἰσοδήματος ἀποθησαυρίζεται ἀπὸ ἄτομα τινα ὑπὸ μορφήν μέσων πληρωμῆς (καὶ ἐφόσον ὁ ὄγκος τῶν εἰς τὴν οἰκονομίαν κυκλοφορούντων τοιούτων μέσων πληρωμῆς δὲν αὐξάνεται) αἱ εἰσπράξεις καὶ τὸ χρηματικὸν εἰσόδημα ἄλλων ἀτόμων μειοῦνται αὐτομάτως μὲ θετικὸν ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, τοῦ κοινωνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως

καί δὴ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἢ ὑπὸ μορφήν ἀποθησαυρίσεως ἀρχική ἀποταμίευσις νὰ ἐξουδετεροῦται διὰ τὴν κοινωνικὴν οἰκονομίαν (θεωρουμένην ὡς σύνολον). Οὕτω πῶς δὲν πρέπει κατὰ συνέπειαν νὰ συγχέεται ἢ ἀποταμίευσις ὑπὸ ἰδιωτικοοικονομικὴν ἔννοιαν πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν ὑπὸ κοινωνιοοικονομικὴν ἔννοιαν εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὄγκος τῶν εἰς τὴν οἰκονομίαν κυκλοφορούντων μέσων πληρωμῆς παραμένει σταθερός.

Ἀκόμη ὅμως καί εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὄγκος τῶν ἐν λόγῳ μέσων πληρωμῆς δὲν παραμένει σταθερὸς ἀλλὰ παρουσιάζει αὐξήσιν ἢ ὡς ἄνω σύγχυσις περὶ τὴν φύσιν τῆς ἀποταμιεύσεως εἶναι τελείως ἀπαράδεκτος. Τοιαύτη δὲ προφανῶς εἶναι ἡ περίπτωσις ἢ ὁποία ἀντιμετωπίζεται εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη καί ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1946. Ὡς καὶ ἄλλοτε ἀνεπτύχθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς ἀνὰ χεῖρας Ἐπιθεωρήσεως τὰ κατὰ τὰ ἔτη 1946, 1947 καὶ 1948 πωληθέντα ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποθησαυρισθέντα εἰς χεῖρας τοῦ κοινουῦ χρυσᾶ νομίσματα προσετέθησαν εἰς τὴν κυκλοφορίαν δραχμῶν (ὑφιστάμενον ἀπόθεμα μέσων πληρωμῆς) καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦν οὐσιαστικῶς αὐξήσιν τῶν μέσων πληρωμῆς. Ἡ αὐξήσις αὕτη τῶν μέσων πληρωμῆς δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἂν δὲν εἶχε προηγηθῆ ἀντίστοιχος αὐξήσις τῶν χαρτίνων μέσων πληρωμῆς (διὰ τῶν ὁποίων ἠγοράσθησαν τὰ χρυσᾶ νομίσματα τὰ ὑποκαταστήσαντα ταῦτα εἰς τὴν κυκλοφορίαν), ἔλαβε δὲ χώραν κυρίως διὰ τῆς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος παροχῆς πιστώσεων εἰς τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν. Αἱ πιστώσεις αὗται κατηθύνθησαν κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῶν μέρος

εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα τῆς οἰκονομίας, κατέστησαν δὲ δυνατὴν διὰ μέσου τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς παραγωγῆς ἢ τῆς συγκεντρώσεως προϊόντων τὴν ἀποθεματοποίησιν γεωργικῶν προϊόντων, τῶν ὁποίων ἢ διαθέσις εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἢ τὴν ἐξωτερικὴν ἀγορὰν καθίστατο ἄλλως ἀδύνατος. Ἐναντι τῶν ηὐξημένων μέσων πληρωμῆς καὶ δὴ τῶν ἀποθησαυρισθέντων χρυσῶν νομισμάτων ἔλαβε χώραν εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐπένδυσις εἰς ἀποθέματα γεωργικῶν προϊόντων.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας εἶναι λίαν ἀμφίβολον ἔαν ἢ κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη καί ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1946 συντελουμένη εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἀποθησαυρίσις χρυσῶν νομισμάτων δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποταμίευσις ὑπὸ τὴν κοινωνιοοικονομικὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ κυρίως πρὸς τὴν διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν πιστώσεων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐπερχομένην αὐξήσιν τῶν εἰς τὴν οἰκονομίαν κυκλοφορούντων μέσων πληρωμῆς, θέτει δὲ πρὸ τῶν διαχειριζομένων τὴν νομισματικὴν καὶ γενικώτερον τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴς τῆς χώρας προβλήματα ἐξαιρετικῶς πολύπλοκα.

Αἱ δύσκολοι καὶ ἐπικίνδυνοι στιγμαὶ τὰς ὁποίας διέρχεται ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀποτελοῦν δοκιμασίαν διὰ τὴν πνευματικὴν μας ἡγεσίαν. Ἡ σημερινὴ **Ἡ ἡγεσία καὶ τὸ μέλλον τῆς χώρας** —διὰ τὴν κρίσιν τῶν ἔργων τῆς ὁποίας δὲν εἶναι προωρισμένη ἢ παροῦσα στήλη— ὑπόκειται εἰς τὴν μοῖραν τοῦ συμπλέγματος τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν συνθηκῶν ποὺ ἡ ἰδία ἐδημιούργησεν καὶ ἡ διεθνῆς κατάστασις ἐπέβαλε. Ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν τοῦ τό-

που, περισσότερο ἐλευθέραν ἐντὸς τῶν περιθωρίων εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ κινηθῇ, βαρύνει τὸ μέγαλον ἔργον τῆς διαπαιδαγωγήσεως διὰ τὴν δημοσίαν ζωὴν τῶν νέων ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους ἴσως, εἰς καλυτέραν περίοδον, δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ παράσχουν θετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν λαόν των. Ἔργον τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ πνευματικὴ μας ἡγεσία ὄχι τόσον μὲ τὴν διδασκαλίαν ὅσον μὲ τὸ παράδειγμα. Μὲ τὸ παράδειγμα τῆς στερήσεως, τῆς ἀκάμπτου στάσεως ἔναντι κάθε συμβιβασμοῦ, τῆς ἀμειλίκτου καταδίκης κάθε πράξεως καὶ κάθε νοοτροπίας ποὺ προδίδει τὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὁ συμβιβασμὸς τείνει νὰ ἀπολέσῃ τὸν κανόνα εἰς τὴν δημοσίαν ζωὴν μας καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν ὀ-

ποιῶν τὸ ἐπάγγελμα ἔχει τὴν φύσιν τοῦ κοινωνικοῦ λειτουργήματος τείνουν νὰ τὸ μεταβάλουν εἰς μέρος ἐξυπηρετήσεως ἰδίων συμφερόντων, ἀσυναισθήτως ὀδηγούμενοι ἀπὸ ὀλισθημα εἰς ὀλισθημα. Ὀλίγα πλέον ὀχυρὰ τῆς δημοσίας ζωῆς διατηροῦν σήμερον τὴν φρουρὰν των. Πρέπει ὅμως νὰ ἀνθέξουν παρ' ὅλας τὰς ἀντιξοότητας τῆς περιόδου, διότι ἄλλως πόθεν θὰ ἀντλήσουν τὸ παράδειγμα τοῦ ἡθους καὶ τῆς πνευματικῆς αὐστηρότητος οἱ νέοι ποὺ αὐριοῦν θὰ κληθοῦν νὰ ὑπηρετήσουν τὸν τόπον των; Διὰ τοὺς φρουροὺς των ἀσφαλῶς εἶναι σήμερον αἱ μεγαλύτεραι δυσκολίαι, ἀλλ' ἀκριβῶς θὰ τοὺς ἀνήκει καὶ ἡ τιμὴ ὅτι ἡρνήθησαν τὰς «εὐκολίας» τῶν ἄλλων.

V

Ολιαν.
1703: